

Šetření úvěrových podmínek bank

III / 2020

Česká národní banka — Šetření úvěrových podmínek bank — III / 2020

ČNB ČESKÁ
NÁRODNÍ
BANKA

Úvod

Šetření úvěrových podmínek bank zachycuje názory bank na změnu nabídky a poptávky u úvěrů nefinančních podniků a domácností. Tato informace shrnuje výsledky třicátého třetího kola šetření, tj. pohled bank na vývoj úvěrových podmínek v průběhu druhého čtvrtletí 2020 a jejich očekávání v uvedených oblastech pro třetí čtvrtletí 2020. Šetření bylo provedeno v období od 25. května do 9. června 2020. Šetření se zúčastnilo 21 bank, které mají rozhodující podíl na bankovním úvěrovém trhu¹. Šetření ČNB o vývoji úvěrových podmínek bank je realizováno týmem složeným ze zástupců sekce finanční stability a sekce měnové.

¹ Šetření zahrnovalo 22 otázek, které se týkaly úvěrových standardů bank, podmínek spojených se schvalováním úvěrů a bankami vnímané poptávky po úvěrech včetně příslušných faktorů. Odpovědi na otázky jsou na agregované úrovni v textu a grafech vyjádřeny ve formě čistého procentního podílu. Ten je vypočten jako rozdíl mezi procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvedly zpřísnění standardů/podmínek (či pozorovaly růst poptávky) a procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvolnily standardy/podmínky (či zaznamenaly pokles poptávky). Kladná/záporná hodnota čistého procentního podílu indikuje souhrnné zpřísnění/uvolnění standardů, resp. podmínek či celkový růst/pokles poptávky po úvěrech. Data v excelovských souborech včetně dotazníku, slovníčku pojmů a metodických poznámek jsou dostupná na webových stránkách ČNB:

<https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>.

I. SHRUTÍ

*Banky vnímaly ve druhém čtvrtletí 2020 výrazně zvýšená rizika v souvislosti s narušením ekonomické aktivity vyvolaným pandemií koronaviru, na která reagovaly zpřísněním úvěrových standardů napříč všemi segmenty úvěrového trhu. Z aktuálních výsledků šetření vyplynulo, že u **úvěrů nefinančním podnikům** banky plošně zpřísnily úvěrové standardy a zhruba polovina trhu zpřísnila i úvěrové podmínky. Poptávka nefinančních podniků po úvěrech se u části bankovního trhu snížila, zejména v důsledku poklesu poptávky po financování fixních investic. Banky však vnímaly zvýšenou potřebu provozního financování podniků. Zvýšené vnímání rizik ohledně celkové ekonomické situace se také odrazilo ve zpřísnění úvěrových standardů a podmínek u **úvěrů domácnostem na bydlení** většiny bank. Pokles poptávky po úvěrech v tomto segmentu indikovala zhruba polovina bankovního trhu. K téměř plošnému zpřísnění úvěrových standardů i úvěrových podmínek došlo u **úvěrů domácnostem na spotřebu**. Poptávka po úvěrech v tomto segmentu plošně poklesla především vlivem poklesu spotřebitelské důvěry. Bankovní trh pro třetí čtvrtletí plošně avizuje nárůst očekávaných úvěrových ztrát ve všech segmentech úvěrového trhu.*

II. VÝVOJ ÚVĚROVÝCH STANDARDŮ A POPTÁVKY PO ÚVĚRECH

II.1 NEFINANČNÍ PODNIKY

Úvěrové standardy u úvěrů nefinančním podnikům ve druhém čtvrtletí 2020 banky plošně zpřísnily. Na zpřísnění standardů zásadně působilo zvýšené vnímání rizik v souvislosti s narušením ekonomické aktivity vyvolané pandemií koronaviru. Banky vnímaly především zvýšená rizika spojená s očekáváním ohledně celkové ekonomické situace a s výhledy v jednotlivých odvětvích. Zpřísnění úvěrových standardů se projevilo u všech sledovaných kategorií – v segmentu malých a středních podniků, u velkých podniků, ale i u krátkodobých a dlouhodobých úvěrů. Zhruba třetina bankovního trhu očekává pro třetí čtvrtletí další zpřísnění úvěrových standardů. Úvěrové podmínky (představující vzájemná ujednání mezi věřitelem a dlužníkem v konkrétních úvěrových smlouvách) se u zhruba poloviny bankovního trhu ve druhém čtvrtletí rovněž zpřísnily. V tom se promítalo zejména zpřísnění podmínek u požadavků na zajištění společně se snížením velikosti úvěrů a úvěrových linek. Reakce bank v podobě změny úrokové marže mimo jiné z titulu aktuálně pozorovaných či očekávaných zvýšených nákladů na riziko byla různorodá. V souhrnu však banky zvýšily průměrné marže zejména u malých a středních podniků (v rozsahu 26 % čistého tržního podílu).

Poptávka podniků po úvěrech se ve druhém čtvrtletí snížila (v rozsahu 34 % čistého tržního podílu), a to zejména v důsledku utlumených fixních investic a také fúzí, akvizic a restrukturalizací podniků. Banky však vnímaly zvýšenou potřebu provozního financování podniků. Pro třetí čtvrtletí tohoto roku banky očekávají v souhrnu pokles poptávky v rozsahu 24 % čistého tržního podílu. Očekávaný pokles poptávky část bank indikovala u velkých podniků, kdežto nárůst u SME (v rozsahu 27 %, resp. 16 % čistého tržního podílu). U poptávky po krátkodobých úvěrech banky indikují očekávaný nárůst (v rozsahu 42 % čistého tržního podílu), kdežto u poptávky po dlouhodobých úvěrech opět pokles (v rozsahu 25 % čistého tržního podílu).

II.2 DOMÁCNOSTI

Úvěrové standardy u úvěrů na bydlení se ve druhém čtvrtletí 2020 u většiny bankovního trhu zpřísnily (72 % čistého tržního podílu). Na zpřísnění standardů zcela zásadně působilo vnímání zvýšených rizik spojených s očekávaným výhledem celkové ekonomické situace a v menší míře také vyhlídky trhu rezidenčních nemovitostí. V opačném směru se u části trhu (v rozsahu 32 % čistého tržního podílu) projevilo snížení nákladů financování bank vlivem poklesu dlouhodobých úrokových sazeb finančního trhu. Část bank indikovala zpřísnění celkových úvěrových podmínek (v rozsahu 66 % čistého tržního podílu). U části bankovního trhu došlo ke zvýšení úrokových marží, zpřísnily se požadavky na zástavu, poměr LTV i uznávání příjmů. V opačném směru pak působilo nastavení ukazatelů DTI a DSTI. V obou kategoriích limitů (LTV i DTI/DSTI) nebyl přístup trhu jednotný. **Poptávka domácností po úvěrech na bydlení** ve druhém čtvrtletí klesla (v rozsahu 50 % čistého tržního podílu). To způsobila zejména nepříznivá spotřebitelská důvěra a negativní očekávání ohledně ekonomických dopadů pandemie. Tento negativní výhled částečně vyvažovala příznivá hladina úrokových sazeb u úvěrů na bydlení a u části bankovního trhu i vnímané příznivější vyhlídky trhu rezidenčních nemovitostí. Ve třetím čtvrtletí 2020 zhruba čtvrtina bankovního trhu očekává další zpřísnění úvěrových standardů a zhruba polovina trhu předpokládá pokles poptávky po úvěrech na bydlení.

Většina bankovního trhu **úvěrové standardy u úvěrů na spotřebu** ve druhém čtvrtletí zpřísnila. V obdobném rozsahu banky zpřísnily i celkové úvěrové podmínky. Část trhu zvýšila úrokové marže (v rozsahu 27 % čistého tržního podílu) a současně docházelo k obezřetnému posuzování povahy příjmů a rizikivosti zaměstnavatele žadatelů o úvěr jednotlivými bankami. Snížení poptávky po úvěrech na spotřebu indikovaly téměř všechny banky, odůvodnily jej poklesem

spotřebitelské důvěry a ochoty nakupovat spotřební zboží dlouhodobé povahy. Pro třetí čtvrtletí tohoto roku menší část bankovního trhu očekává naopak nárůst poptávky po úvěrech při současném zpřísnění úvěrových standardů.

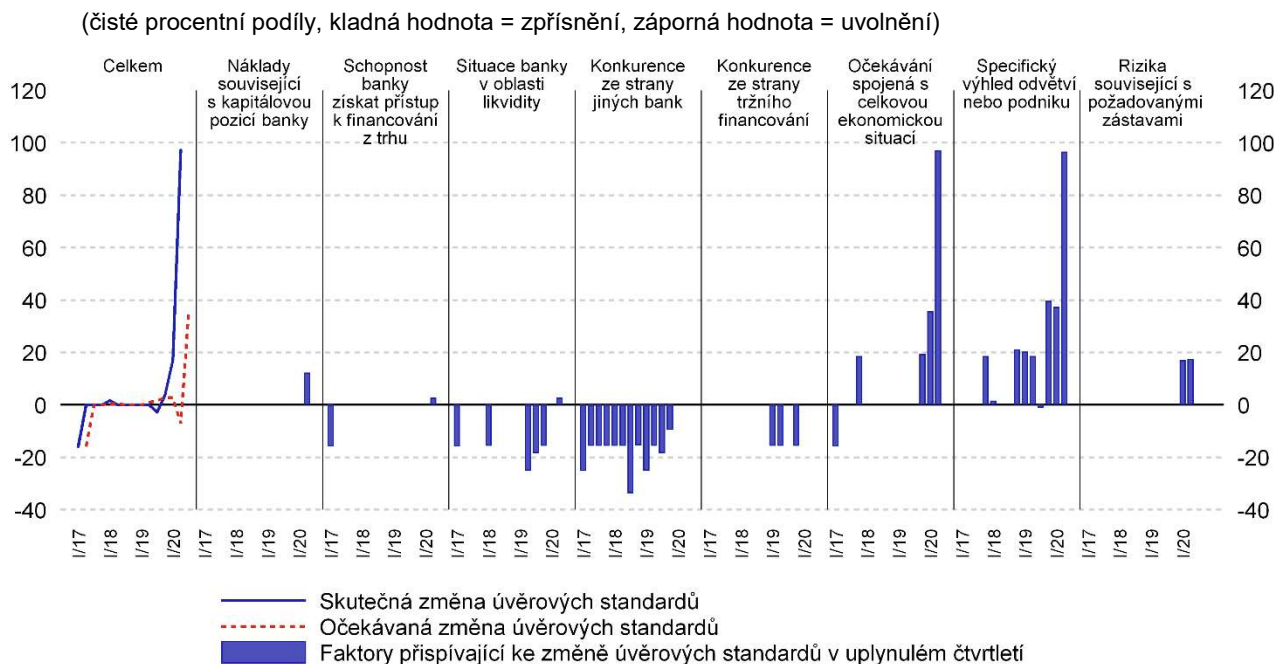
V segmentu **úvěrů živnostníkům** se úvěrové standardy ve druhém čtvrtletí plošně zpřísnily a zpřísnění očekává menší část bankovního trhu i pro následující období. Poptávka živnostníků po úvěrech se plošně snížila a menší část trhu (25 % čistého tržního podílu) očekává pokles poptávky i v dalším čtvrtletí.

Odpovědi na **dodatečné otázky** ohledně vývoje **úvěrů nerezidentským nefinančním podnikům** ukazují, že úvěrové standardy se ve druhém čtvrtletí zpřísnily (79 % čistého tržního podílu) a poptávka po úvěrech se snížila (v rozsahu 55 % čistého tržního podílu), což v podstatě kopíruje vývoj v segmentu úvěrů nefinančním podnikům rezidentům.

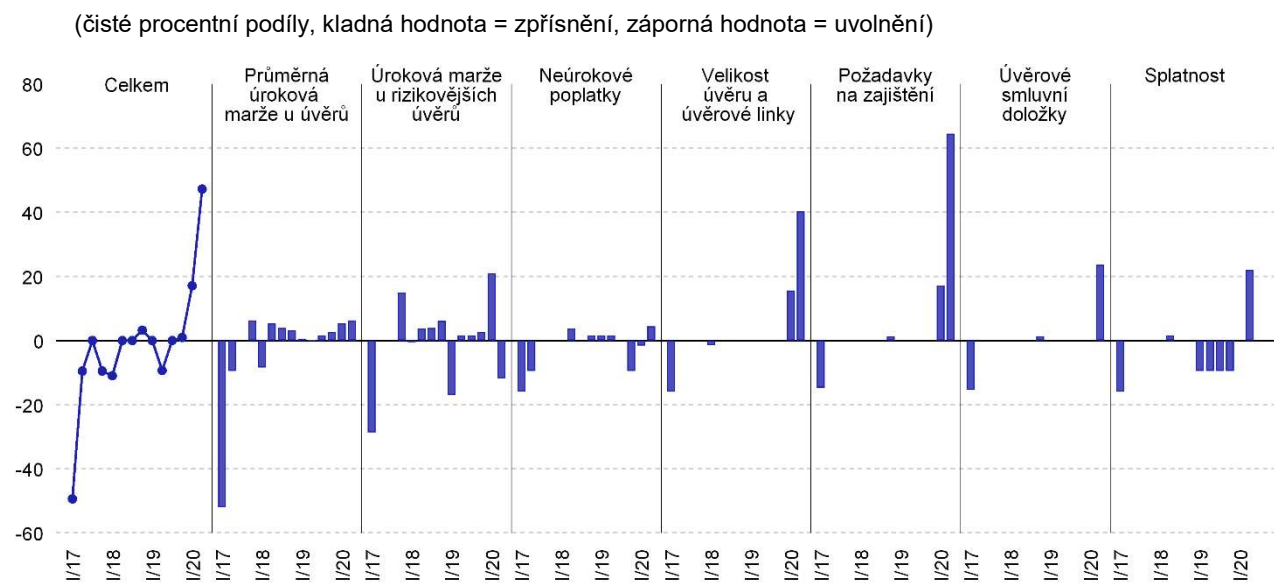
Dodatečné otázky týkající se **očekávaných úvěrových ztrát bank** indikovaly, že téměř celý bankovní trh předpokládá ve třetím čtvrtletí zvýšení míry úvěrových ztrát ve všech segmentech úvěrového trhu.

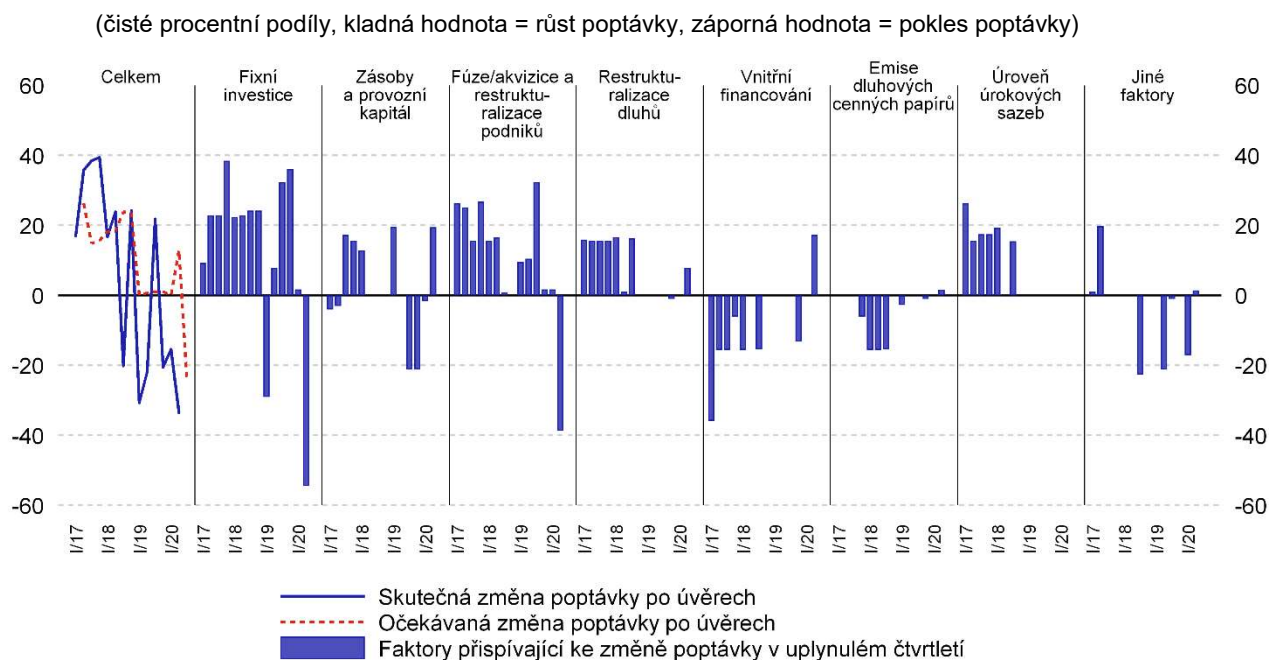
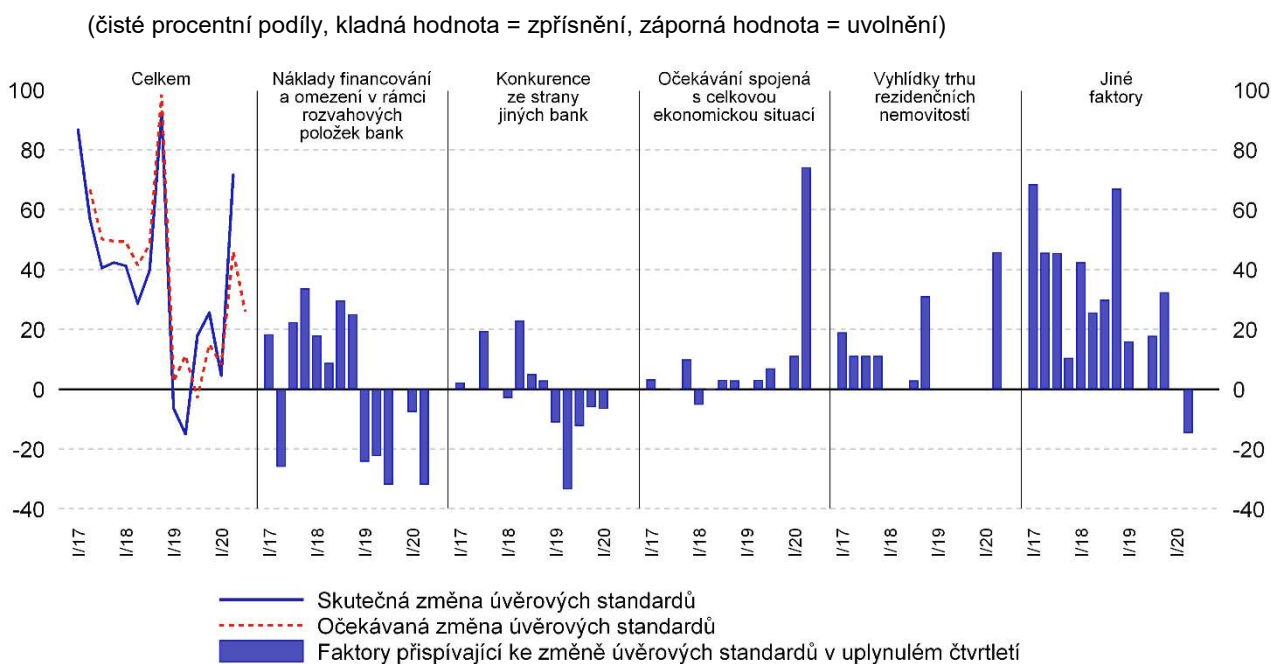
III. GRAFICKÉ VYJÁDŘENÍ PODMÍNEK NABÍDKY A POPTÁVKY V SEGMENTECH

Graf 1 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů nefinančním podnikům (otázky 1, 2 a 6)

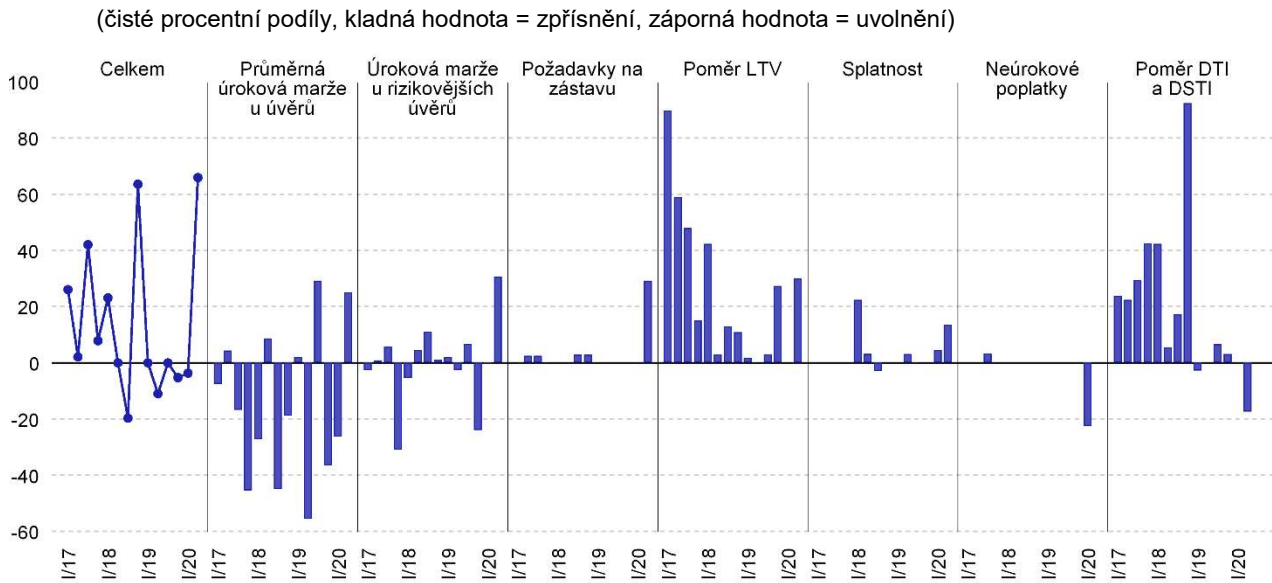

Graf 2 Změny podmínek při schvalování úvěrů nefinančním podnikům (otázka 3)

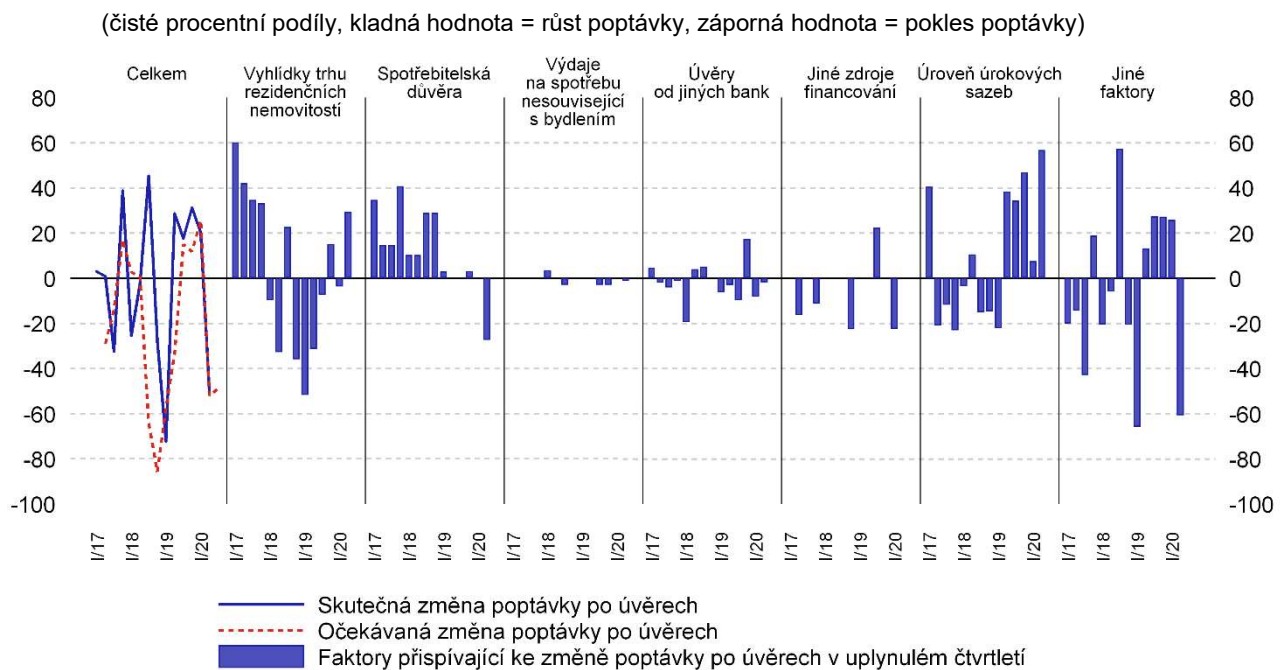

Graf 3 Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech (otázky 4, 5 a 7)**Graf 4 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na bydlení (otázky 8, 9 a 16)**

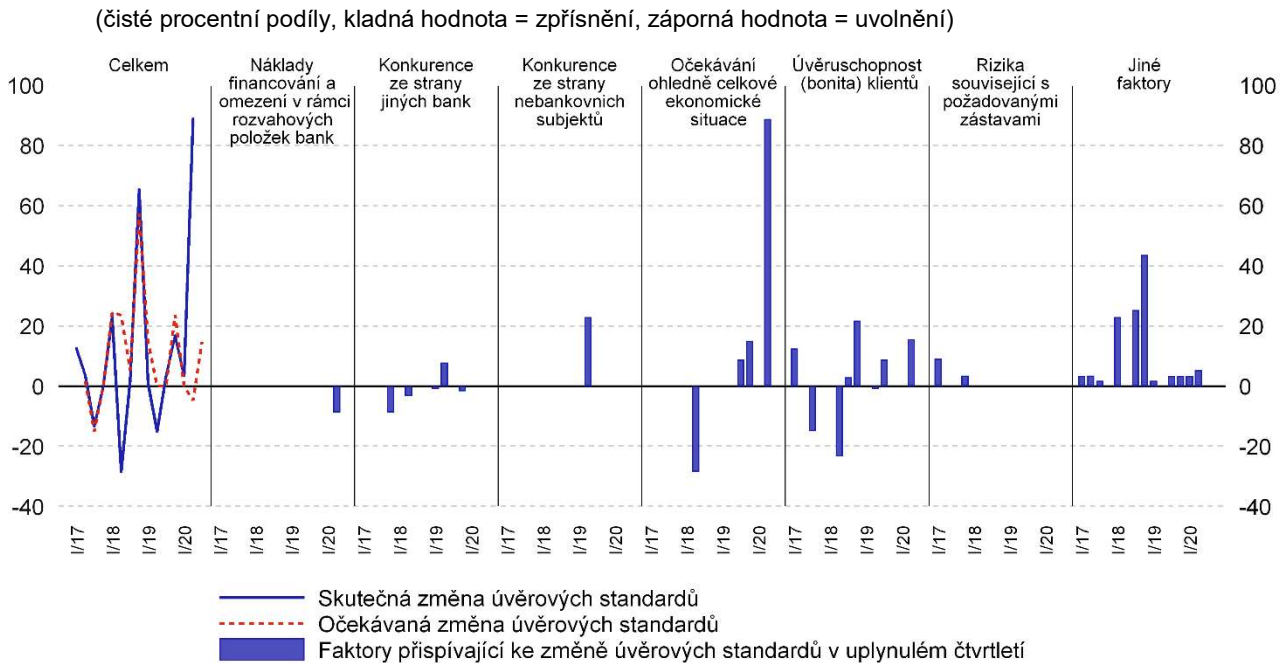
Graf 5 Změny podmínek při schvalování úvěrů na bydlení (otázka 10)

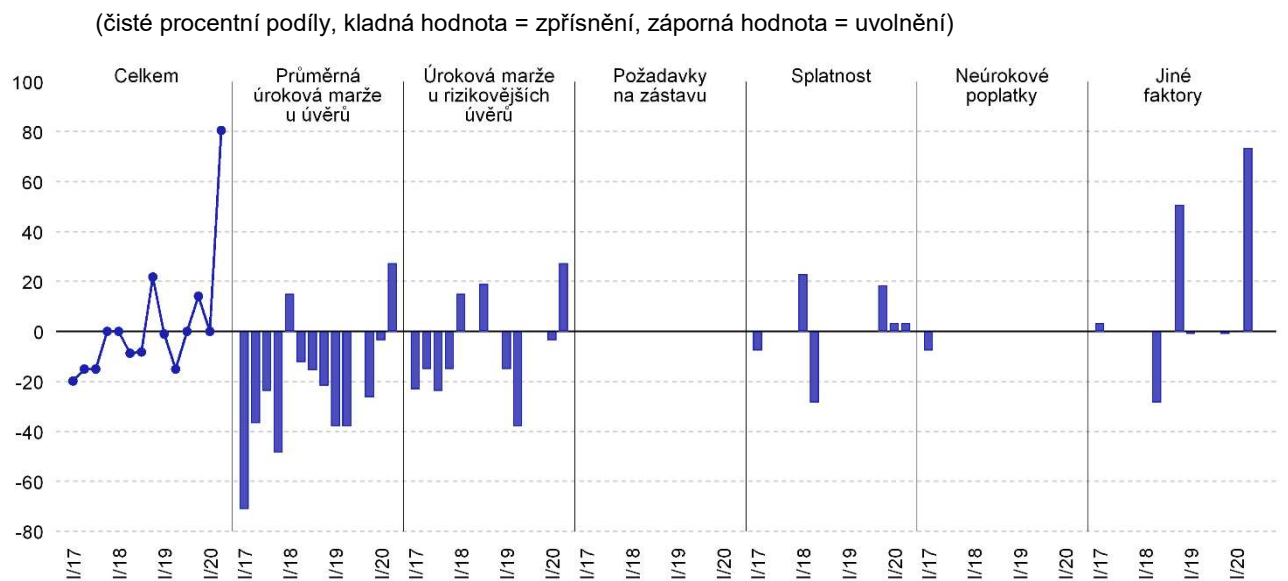
Graf 6 Změny poptávky domácností po úvěrech na bydlení (otázky 13, 14 a 17)

Graf 7 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na spotřebu (otázky 8, 11 a 16)

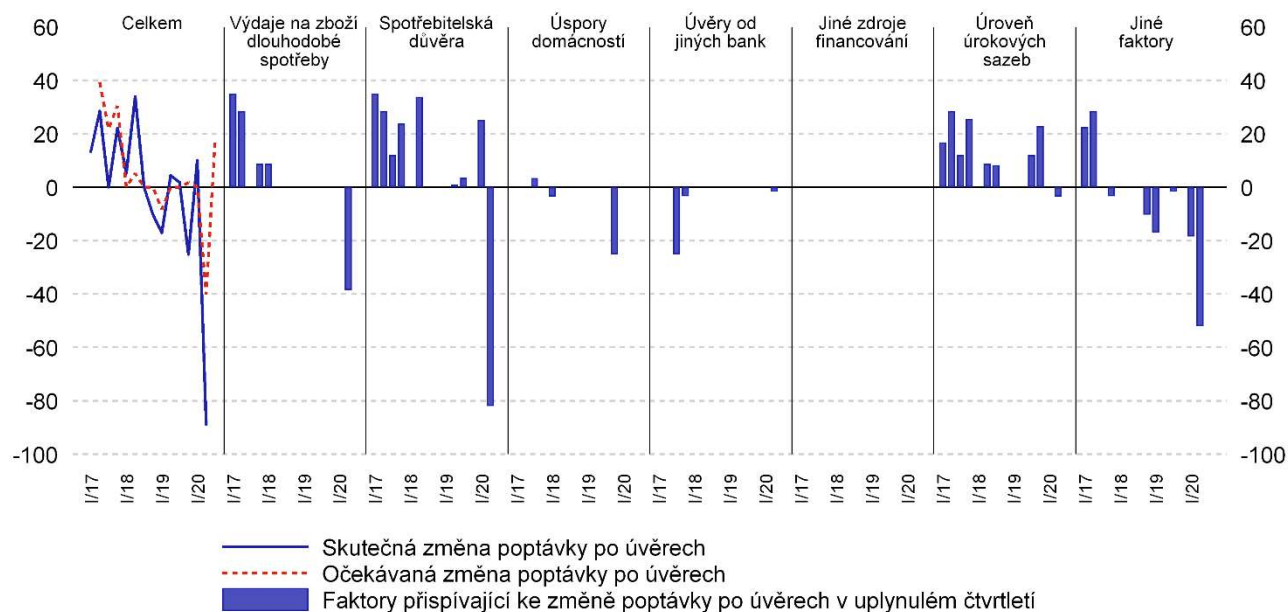

Graf 8 Změny podmínek při schvalování úvěrů na spotřebu (otázka 12)

Graf 9 Změny poptávky domácností po úvěrech na spotřebu (otázky 13, 15 a 17)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

Vydává:
ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1
Česká republika

Kontakt:
ODBOR KOMUNIKACE SEKCE KANCELÁŘ
Tel.: 224 413 112
Fax: 224 412 179
<http://www.cnb.cz>